

Klaipėdos kamerinis muzikavo festivalyje

Klaipėdos kamerinis orkestras birželį gastroliavo Šveicarijoje. Festivalyje „Klangantrisch“ jis surengė tris koncertus, šveicarų publiką nustebindamas aukščiausiu meniniu lygiu, stilistiniu universalumu, buvo apdovanotas jos dėmesiu ir pagarba.

Loreta NARVILAITĖ

Savitas renginys

Šveicarija – įspūdingų kalnų, gardaus šokolado ir prestižinių laikrodžių šalis – jau nuo pat XIX a. pabaigos–XX a. pirmosios pusės turi didelę įtaką Lietuvos politiniam ir kultūriniam gyvenimui. Prieš šimtmetį

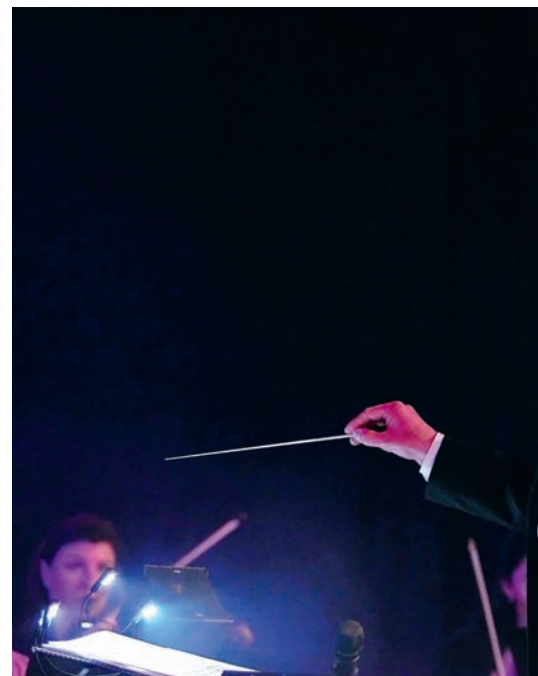
katalikiškame Fribūro universitete studijavo nemažai būsimų Lietuvos valstybės veikėjų. Šveicarijoje įkvėpimą kūrybai rado ar sveikatą stiprino nemažai Lietuvos menininkų, kultūros veikėjų. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, į šią šalį išvyko studijuoti būrys talentingų lietuvių muzikų. Dalis jų čia jau įleido šaknis ir vysto sėkmingą tarptautinę karjerą. Koncertai ilgaamžėmis kultūrinėmis tradicijomis, aukšta gyvenimo kokybe, vertybių tvarumu ir konservatyvumu garsėjančioje Šveicarijoje lietuviams

dažnai tampa tramplinu į sėkmę ir atveria galimybę įsilieti į tarptautinę muzikos rinką.

Vienos kultūrinės tradicijos Šveicarijoje tęsiasi šimtmečius, kitos skaičiuoja savo istoriją dešimtmečiais, o dar kitos atsirado XXI a. pradžioje, keičiantis laikams, madoms, galimybėms ir poreikiams. Berno kantono Rigisbergo miestelyje vykstantis „Klangantrisch“ festivalis pradėtas rengti tik 2015 m. pripažinto dirigento ir fleitininko Kasparo Zehnderio iniciatyva. Rigisberge gimęs menininkas kartu su keliais draugais nutarė sukurti didelės kultūrinės reikšmės renginį, į provincijos sceną pakviesdamas savo šalies ir tarptautinio ryškumo žvaigždes. Kasmet gegužės pabaigoje ar birželio pradžioje Gantrischo nacionalinio parko teritorijoje esantis Rigisbergas svetingai sutinka muzikus iš viso pasaulio, priimdamas juos tarsi artimiausius draugus. Jauki,

Klaipėdos kamerinis orkestras festivalyje „Klangantrisch“ Šveicarijoje.

Šis orkestras vadyje Šveicarijoje

šeiminyska atmosfera, nuostabi gamta, gardus vietinės kilmės maistas ir kultūriniai prieskoniai tiek patiems dalyviams, tiek klausytojams paverčia buvimą festivalyje unikalia patirtimi. Visa tai kaip savitus renginio bruožus mini ir jo įkūrėjas K. Zehnderis, savo energiją ir laisvalaikį skirdamas festivaliui ir taip išreikšdamas padėką jį užauginusiam gimtajam kraštui.

Vadovas – žymus muzikas

Dirigento ir fleitininko karjerą sėkmingai derinantis talentingas muzikas nuolat pasirodo svarbiausiose Europos koncertų salėse ir festivaliuose. Šiuo metu jis yra „Hradci Králové“ filharmonijos orkestro vyriausiasis dirigentas (Čekija), anksčiau 10 metų buvo „Biel Solothurn“ simfoninio orkestro

vyriausiasis dirigentas (Šveicarija). Jis koncertavo su įvairiais Šveicarijos, Prancūzijos, Lenkijos, Ispanijos, Rumunijos, Taivano, Lietuvos orkestrais. K. Zehnderis rengia ir diriguoja klasikinių ir šiuolaikinių operų pastatymus įvairiuose Europos teatruose.

Du dešimtmečius K. Zehnderis vadovavo prestižiniam „Murten Classics“ festivaliui, vykstančiam rugpjūtį viduramžiškame Murteno mieste ant to paties pavadinimo ežero kranto. 2014 ir 2015 m. jo kvietimu šiame festivalyje pasirodė Klaipėdos kamerinis orkestras (KKO), vadovaujamas Mindaugo Bačkaus. Tai buvo klaipėdiečių muzikinės odisėjos Šveicarijoje pradžia, kurioje atskiru kontrapunktu ryškiai suskambėjo šio orkestro koncertai prestižinėje Ciuricho „Tonhalle“ koncertų salėje.

2017 m. K. Zehnderis pakvietė KKO tapti reziduojančiu kolektyvu jo neseniai įkurtame „Klangantrisch“ festivalyje Rigis-

berge. Debiutui orkestras parengė Giovanni Battisto Pergolesi komišką operą „Tarnaitė ponia“. Koncertiniame operos pastatyme dalyvavo dirigento K. Zehnderio suburta tarptautinė atlikėjų komanda. Smagus spektaklis publikai labai patiko.

Pirmųjų gastrolių „Klangantrisch“ festivalyje metu pristatyta klaipėdiečių orkestro ir šveicarų scenos numylėtinės dainininkės Jaël programa 2018 m. vasarą suskambėjo ne tik Klaipėdos koncertų salės rengiamame Vasaros koncertų cikle bei Kristupo vasaros festivalyje Vilniuje, bet ir prestižiniame Montrė džiaz festivalyje, kuris vyksta kurortiniame Montrė mieste ant Ženevos ežero kranto. Šis projektas taip pat buvo įrašytas ir išleistas kompaktinėje plokštelėje.

2019 m. KKO antrąkart vyko į Rigisbergą, kur pristatė dvi naujas koncertines programas. Vienai jų, pavadintai „Simfoninis tango“, dirigavo K. Zehnderis. ►

Markuso Rohrbacho nuotr.

◀ Antrajai programai, kurioje orkestras pasirodė kartu su populiaria šveicarų folkroko grupe „Kummerbuben“, dirigavo Droujelubas Yanakiewas (Šveicarija). 2021 m. pastarasis projektas buvo pakartotas Klaipėdoje, Vasaros koncertų cikle.

Trečiasis vizitas

Šiomet birželio 13–18 d. vykęs trečiasis KKO vizitas į „Klangantrisch“ festivalį buvo jau šeštosios klaipėdiečių kolektyvo gastrolių Šveicarijoje. Festivaliui orkestras šiomet parengė tris klasikinės, folkloro ir populiariosios muzikos stilius kryžminančius projektus. Jų apibūdinimui tinka terminas *crossover*, reiškiantis naujo meninio projekto sukūrimą, jungiant skirtingų žanrų, stilių elementus. Tokie jungtiniai projektai yra „Klangantrisch“ festivalio skiriamasis bruožas. K. Zehnderio iniciatyva jame susikerta įvairių stilių muziką grojančių atlikėjų keliai ir gimsta kažkas naujo, gaivaus ir netikėto.

Beje, festivalio pavadinimas „Klangantrisch“ yra sudarytas iš dviejų žodžių: tai *Klang* (liet. *garsas*) ir nacionalinio parko bei kalno *Gantrisch* junginys. To kalno viršūnė, iškilusi 2 175 m, yra matoma iš Rīgisbergo, kuris pats išsidėstęs 763 m aukštyje virš jūros lygio.

K. Zehnderis pasakojo: „Šiomet festivalyje turėjome tris pagrindines veikėjas – tris moteris iš labai skirtingų meno sričių. Miss Helvetia Barbara Klossner, atstovaujanti fol-

kloro sričiai, yra jodliavimo žvaigždė. Tačiau ji taip pat dainuoja prancūziškus šansonus, klasikinės operos ir operetės numerius. Ji daug eksperimentuoja, siekdama plėsti savo repertuarą. Kartu su KKO ji parengė labai spalvingą programą, kuri kovą jau buvo išbandyta Klaipėdoje. Koncerte dar atlikome šveicarų kompozitoriaus Fabiano Müllerio kūrybą. F. Müllerį galima palyginti su Bella Bartóku Vengrijoje ir Leošu Janáčeku Čekijoje (Moravijos regione): jo muzika sukurta pagal šveicarų liaudies melodijas.“

Birželio 15 d. Šveicarijoje nuskambėjusioje pirmojoje KKO programoje solistei Miss Helvetia savo balsu ir instrumentais pritarė jos tautietis Tobiasas Königas. Beje, šios programos aranžuotes styginių orkestrui sukūrė klaipėdietis Rimantas Giedraitis.

Antroji KKO programa, „Klangantrisch“ festivalyje vykusio birželio 16-ąją, sujungė styginių orkestro ir populiariosios muzikos skambesį. Jai dirigavo klaipėdiečiams jau pažįstamas dirigentas D. Yanakiewas. Šiame koncerte orkestro scenos partnerė buvo populiari šveicarų vokalistė Caroline Chevin. Pasak K. Zehnderio, „charizmatiška *swiss soul* dainininkė surengė puikų pasirodymą“. Publika reagavo labai šiltai tiek į jos sukurtas dainas, atliktas anglų kalba, tiek į orkestrinius numerius. Temperamentingojo dirigento D. Yanakiewo diriguojamas orkestras išraiškingai pagrojo Benjaminio Britteno ir Gustavo Holsto kūrinius.

Trečiajame koncerte, vykusiam birželio 17 d., K. Zehnderio diriguojamas KKO muzikavo su klasikiniu stiliu atstovujan-

čia pripažinta amerikiečių pianistė Claire Huangci. Frankfurte (Vokietija) gyvenanti solistė koncertuoja svarbiausiose pasaulio salėse, pasirodo su garsiausiais orkestrais ir dirigentais. C. Huangci yra reikšmingų tarptautinių pianistų konkursų laureatė. Jos ir klaipėdiečių orkestro programa buvo pavadinta „Speed in motion – Emotionale Virtuosenispiele“ („Greitis judesyje – virtualinis emocijų žaidimas“), tai labai atitiko turinį. Pasak festivalio meno vadovo, žvaigždė pianistė C. Huangci groja daugiausia virtuozinius kūrinius, tokius kaip Wolfgango Amadeuso Mozarto, Johanno Sebastiano Bacho ir Frédéricio Chopino koncertai fortepijonui. Virtuozines šių koncertų dalis lydėjo greitai choreografiniai šveicarų Ivaso Studerio ir Jano Schmutzo pasirodymai.

Dėkojo aplođimentais

Tai buvo netikėtas K. Zehnderio sumanymas sujungti klasikinę muziką ir jo žaidimą, tačiau *crossover* stiliaus festivalyje tai gerai suderėjo. *Duo inmot!on* pademonstravo ir savo solinius numerius, o orkestras dalį programos taip pat atliko be žaidybinių prieskonių ir net be dirigento.

Vienas iš tokių kūrinių buvo Wojciecho Kilaro „Orawa“. Minimalistinės muzikos tėkmė tiesiog užhipnotizavo publiką, ji atidžiai sekė įtraukiančius faktūrų ir ritmų pasikeitimus, o kūriniui pasibaigus, dėkojo orkestrui gausiais aplođimentais.

Festivaliui nuskambėjus, tiek KKO scenos partneriai, tiek festivalio organizatoriai ir klausytojai išreiškė didelį sužavėjimą profesionaliu orkestro grojimu. K. Zehnderio nuomone, „tris vakarus Klaipėdos kamerinis orkestras veikė kaip kokybiško orkestrinio akompanimento garantas“. Renginių akimirkas užfiksavęs fotografas Markusas Rohrbachas, kurio daug gražių nuotraukų iliustruoja šį straipsnį, sakė: „Man patiko kiekvienas koncertas, likau labai sužavėtas muzikaliu orkestro pasirodymu ir bendravimu su įvairiais atlikėjais.“

Įdomu dar tai, kad KKO pasirodymai „Klangantrisch“ festivalyje vyko netipiškoje erdvėje – festivalio rėmėjų „Engeloch“ kompanijos garaže. Jis kelioms dienoms virto Rigisbergo koncertų sale: buvo įrengta scena, betoninės grindys užklotos danga, o sienos – teatrinėmis užuolaidomis, sumontuota kokybiška šviesų ir garso technika, sustatytos kėdės. Šalia pastato įrengta kita atlikėjų ir publikos patogumui reikalinga infrastruktūra. Viskas paprasta, bet labai tvarkinga.

Grožėjosi peizažais

Laisvu nuo repeticijų ir koncertų laiku orkestrantai, ypač gyvenusieji Švarzenburge, turėjo progą pasigrožėti nuostabiais šveicariškos gamtos peizažais, nes kasdien tekdavo keliauti į Rigisbergą ir atgal. Jie

susipažino su Rigisbergo ir Švarzenburgo apylinkėmis, o keli aktyviausieji net sugebėjo nuvykti iki Thuno ir pasivaikščioti ežero pakrantėmis.

Gastrolės Šveicarijoje Klaipėdos kameriniam orkestrui suteikė pakilią nuotaiką ir energetinį potencialą būsimiems koncertams.

Paskutinę gastrolių dieną festivalio organizatoriai orkestrui surengė išpuodingą ekskursiją. Vykdami į Ciuricho oro uostą, jie aplankė Lauterbruneno slėnį, garsėjantį net 72 kriokliais. Žymiausias slėnio krioklys Staubbach, kurį matė pravažiuodami, krenta iš beveik 300 m aukščio ir laikomas vienu aukščiausių krioklių Europoje.

Orkestrantai aplankė ir kitą Lauterbruneno slėnio gamtinį fenomeną – „Truemmbach“ krioklius, kurių yra net 10. Jie randasi uolos viduje, kur milžiniškas vandens srautas teka spirale lyg per uolos suformuotą sraigatę. Taip pat pasivaikščiojo po kurortinį Interlakeno miestą, išsidėsčiusį snieguotų Alpių viršukalnių papėdėje, tarp dviejų vaizdingų ežerų – Thuno ir Brienzo. Vyko ištaigingu „Engeloch“ kompanijos autobusu, kurį vairavo ir pro langą matomus vaizdus komentavo pats įmonės vadovas Peteris Engelochas.

Šis finalinis gastrolių akcentas dar kartą patvirtino straipsnio pradžioje išsakytas mintis apie festivalio organizatorių švietingumą ir šeimynišką atmosferą. Nuostabaus gamtos grožio, gaivaus kalnų oro įkvėptas KKO šveicarai nustebino aukščiausiu meniniu lygiu, stilistiniu universalumu ir buvo apdovanotas jų dėmesiu ir pagarba. Orkestras godžiai gėrė ne tik gaivius kelionės įspūdžius, bet ir kaupė muzikines patirtis.

KKO koncertmeisteris Konradas Levickis sugrįžęs pasakojo: „Pirmą kartą vykau su orkestru į gastroles Šveicarijoje, nors, kiek žinau, pačiam orkestrui tai buvo jau šeštas kartas. Jaučiamas stiprus ryšys su šioje šalyje kuriančiais menininkais. Buvo įdomi patirtis dalyvauti tokio pobūdžio festivalyje, kadangi visas veiksmas vyko mažame Šveicarijos miestelyje su nuostabomis kalvomis, pievomis ir nuolat skambančiais karvių varpeliais. Manau, kartais naudinga pabūti ir kurti tokioje idiliškoje aplinkoje, pailsėti nuo „rimtų“ koncertų salių.“

KKO altų grupės koncertmeisteris Edvinas Kaziukaitis, orkestre grojantis nuo pat jo įsikūrimo, sakė: „Gastrolės Šveicarijoje – tai puokštė gražiausių emocijų ir patirties man asmeniškai ir visam Klaipėdos kameriniam orkestrui. Kolegos ir gero bičiulio K. Zehnderio dėka mes aplankėme nemažą dalį Šveicarijos istorinių vietų, surengėme koncertus žymiausiose šalies salėse bei festivaliuose. Visas tas emocinis užtaisas suteikia pakilią nuotaiką ir energetinį potencialą būsimiems koncertams ir kūrybiškiems projektams.“